

Προς τον Εν Αθήναις Σύλλογον Μουσικοφίλων Κωνσταντινουπόλεως

Κύριε Πρόεδρε,

Λίγο καθυστερημένα θα ασχοληθούμε με ένα άρθρο αφιερωμένο τάχα στην ιστορία το οποίο όμως όπως θα δούμε ανήκει μάλλον στη σφαίρα του μυθιστορήματος . Το άρθρο δημοσιεύτηκε στις 18 Ιουλίου 1999 στο Βήμα της Κυριακής. Συγγραφέας ο κ.Γιάννης Πλεμμένος, καθηγητής Μουσικής Αγωγής στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης στο Πανεπιστήμιο του Αιγαίου τότε. Σήμερα ο κ.Πλεμμένος δηλώνει καθηγητής της Εθνομουσικολογίας του Ιονίου Πανεπιστημίου.

Ο κ.Πλεμμένος ισχυρίζεται ότι στο άρθρο του υπάρχει μια τεραστίως σημασίας αποκάλυψη. Συμφωνούμε για την ύπαρξη αποκάλυψης διαφωνούμε μόνο για το ποια είναι η αποκάλυψη.

Σύμφωνα με τον κ.Πλεμμένο το άρθρο του αποκαλύπτει ότι ο Πέτρος ο Λαμπαδάριος της Μεγάλης του Χριστού Εκκλησίας εκ Πελοποννήσου ορμώμενος είχε προσχωρήσει στο μοναστικό μουσουλμανικό τάγμα Μεβλεβί. Ήταν δηλαδή Δερβίσης. Ο κ.Πλεμμένος πληροφορεί τους αναγνώστες του Βήματος ότι πέραν των «ενδείξεων» του παρελθόντος για σχέση του Πέτρου με τους δερβίσηδες πρόσφατα ήλθαν στο φως νέα στοιχεία που πείθουν (ακριβέστερα έπεισαν την ελογιμότητά του) «ότι υπήρξε και ο ίδιος μέλος του τάγματος».

Σε απλά νεοελληνικά ο κ.καθηγητής «αποκαλύπτει» ότι ο Αρχων Λαμπαδάριος της Μεγάλης του Χριστού Εκκλησίας ήτο μέλος μουσουλμανικού μοναστικού τάγματος ένας Δερβίσης πρώτης γραμμής δηλαδή.

Το άρθρο του κ.Πλεμμένου καλεί τον αναγνώστη να αποδεχθεί χωρίς μαρτυρίες ότι ο Πέτρος «πρέπει» να μυήθηκε στους Μεβλεβί από τη Σμύρνη, πρώτο του σταθμό αφ'ότου έφυγε από την Πελοπόννησο. Οι «μαρτυρίες» λέει βασίζονται στην Ιστορία μιας κοινότητας λακώνων αποίκων στην κωμόπολη Σίλλη, όπου το 13 αιώνα ένας Σελτζούκος Σουλτάνος μετέφερε 7 οικογένειες λακώνων ακούστε γιατί:

Για να περιποιηθούν ένα Χριστιανικό Ναό μετά από θάυμα που του είχε γίνει: είχε προσπαθήσει να γκρεμίσει το Ναό για να χτίσει τζαμί, όταν φλόγες βγήκαν από αυτόν και έκαψαν τους παρισταμένους.

Αυτοί λοιπόν οι Μανιάτες μόλις ιδρύθηκε αργότερα το τάγμα των Μεβλεβί στο Ικόνιο (ξέρει άραγε ο κ.Πλεμμένος πόσο απήχε η Σίλλη απ'από το Ικόνιο;) μυήθηκαν στη νέα αυτή φιλοσοφία!!!

Στη συνέχεια ο κ.Πλεμμένος με καλπάζουσα φαντασία χωρίς να παρέχει κανένα στοιχείο ή παραπομπή σε ιστορικές πηγές, εικάζει, φαντάζεται, αγνοεί ιστορικά γεγονότα, διαστρέφει άλλα τα οποία με λεπτομέρεια δίδει ο Γ.Παπαδόπουλος στο βιβλίο του και αποφαίνεται μετά βεβαιότητας ότι ο Πέτρος ήταν Δερβίσης.

Παραβλέπει ότι οι διδάσκαλοι των Βυζαντινών μαινόβγαιναν στο παλάτι και δίδασκαν τη μουσική μας. Ξεχνάει ότι μεταξύ αλλοφύλων που έχουν κοινά ενδιαφέροντα στην τέχνη πέφτουν τα τείχη που υπάρχουν λόγω διαφορετικών θρησκευτικών πεποιθήσεων. Δεν θέλει να βλέπει την ευγνωμοσύνη, το θαυμασμό

προς εκείνους που είναι υπερόχως πάνω από το μέτριο έστω κι αν ούτοι είναι αλλοεθνείς.

Το ότι ο Πέτρος κάποτε έσωσε τη τιμή των μουσικών της πόλης, ήταν ικανός λόγος για να γραφτεί το όνομα του Πέτρου στο ιερό βιβλίο των Δερβίσηδων και στο Μουσουλμάνο. Σε όλους είναι γνωστό ότι ο όρος χριστός δηλαδή κλέφτης αναφέρεται στην ικανότητα του Πέτρου να υποκλέπτει μελωδίες. Αυτήν την ικανότητα του υποκλέπτειν και γράφειν μελωδίες πρόσφερε ο Πέτρος στους Δερβίσηδες.

Είναι πολύ πιθανόν ο Πέτρος να edίδαζε τη μουσική μας και στους Δερβίσηδες. Μπορεί και να τους δίδαζε τον τρόπο που πρέπει να ψάλλουν και το Δοξαστικό τους το Μεβλετί Νατί. Δεν υπάρχει όμως μαρτυρία έγκυρη που να λέει ότι ο Πέτρος ο Λαμπαδάριος της Μεγάλης του Χριστού Εκκλησίας έλαβε μέρος σε τέτοιες ιεροτελεστίες Δερβίσηδων ή ότι ήταν μέλος μοναχικού μουσουλμανικού τάγματος.

Ο κ.Πλεμμένος αναφέρει και την ιστορία με το μουεζίνη ή μεζίνη (μουσουλμάνο ψάλτη). Απ'ότι γνωρίζω υπήρξαν πολλοί ψάλτες που τα πήγαιναν καλά με τους μουεζίνηδες.

Οι μουεζίνηδες έψαλλαν το Σελάκ, (την εωθινή προσευχή, δηλαδή), σε δύο τρόπους. Σα να λέμε σε δύο ήχους. Ο Πέτρος την έψαλλε σε κάποιον άλλο ήχο. Εντυπωσιάστηκε ο «μουσουλμάνος» μας λέγει η ιστορία και υποχρέωσε τον Πέτρο (ή μπορεί και να το απαίτησε ο Πέτρος, ο κ. καθηγητής που έχει τις μαρτυρίες θα μπορούσε να μας πει) να ψάλει το Σελάκ το πρωϊ από το μιναρέ, όπερ και εγένετο (πράγμα που έγινε «δήλα δή »).

Η νέα ερμηνεία άρεσε πολύ και στον σουλτάνο που βρέθηκε εκεί κοντά και την άκουσε και σύμφωνα με τον κ Πλεμμένο όταν έμαθε ποιος ήτο ο εκτελεστής ΔΙΕΤΑΞΕ ΝΑ ΣΥΛΛΗΦΘΕΙ Ο ΙΕΡΟΣΥΛΟΣ ΠΕΤΡΟΣ. Μα προς Θεού δεν είχε ενημερωθεί ο Σουλτάνος ότι ο Πέτρος ήταν Δερβίσης δηλαδή μοναχός Μουσουλμάνος; Κι αν δεν είχε ενημερωθεί από την επιτροπή ακροάσεως μουεζίνηδων, οι δερβίσηδες αφήσανε το τακίμι τους να πάει στο Δικαστήριο. Κι αν ο Πέτρος ήταν Δερβίσης και είχε δεσπόζουσα θέση στο μοναχικό τάγμα τους αφού έψαλλε και το Δοξαστικό, το λεγόμενο Μεβλεβί Νατί, πάντοτε σύμφωνα με τη φαντασία του κ.Πλεμμένου, γιατί να μη ψέλνει τακτικότερα το σελάκ από το μιναρέ. Θα πρέπει να σταματήσω εδώ. Ήλθε άλλωστε η στιγμή να κάμω κι εγώ την αποκάλυψή μου.

Το άρθρο του κυρίου Πλεμμένου αποκαλύπτει το επίπεδο της μουσικολογικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα του 1999. Ένας ακαδημαϊκός δάσκαλος γράφει χωρίς να νοιώθει την ανάγκη να τεκμηριώσει τα γραφόμενα. Απλώς παραθέτει σε εικασίες και κάπου επικαλείται περιηγητάς χωρίς να λέει ποιοι ήτανε και τι ακριβώς είπαν και που.

Κρίμα και νόμιζα ότι οι έχοντες PhD από το Cambridge ξέρουν την ανάγκη της τεκμηρίωσης των γραφομένων.

Δεν είναι περίεργο που στο τέλος ο ίδιος ο κ.Πλεμμένος δίδει την χαρακτηριστική βολή στην αξιοπιστία των ισχυρισμών του. «Ο Σουλτάνος διέταξε ΝΑ ΣΥΛΛΗΦΘΕΙ Ο ΙΕΡΟΣΥΛΟΣ ΠΕΤΡΟΣ».

Αρες μάρες κουκουνάρες δηλαδή.

Ερρωσθε

ΔΡ Κ.Χ.ΖΑΡΑΚΟΒΙΤΗΣ
PhD University of Bristol U.K.

ΣΧΕΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Από τον Γ.Παπαδόπουλο, Μέγα πρωτέκδικο της Μεγάλης Εκκλησίας και συγκεκριμένα το βιβλίο του «Συμβολαί εις την Ιστορίαν της παρ'ημίν Εκκλησιαστικής Μουσικής 1890 σελ.318-324 στις οποίες ιστορείται Πέτρος ο Πελοποννήσιος Λαμπαδάριος της Μεγάλης Εκκλησίας, έχουμε τις παρακάτω πληροφορίες:

Ο Πέτρος εδίδαξε την Τουρκικήν μουσικήν (αν ήταν Τουρκική και δεν ήταν Ελληνική) και στον άριστον κάτοχον αυτής τον Antoine Murat, διερμηνέα της πρωςσικής Πρεσβείας εν Κωνσταντινούπολη.

Εδίδαξε την εκκλησιαστικήν ημών μουσικήν και εις την Β μετά την άλωσιν Μουσικήν Σχολήν. Ο Πέτρος θεωρείται ο ευεργετήσας και την Αρμενικήν Μουσικήν, άτε διδάξας εις τον Πρωτοψάλτην του εν Κοντοσκαλίω αρμενικού Πατριαρχικού Ναού Τερεντζούν χαμπαρτζούν τον τρόπον της γραφής των μουσικών μελών.

Αναφέρονται τα έργα του Πέτρου. Εργο τεράστιο εμέλισε και στίχους πολιτικούς κατά τα μακάμια των οθωμανών και τους ρυθμούς αυτών.

«Περί του διαπρεπούς τούτου μουσικού υπάρχουσι πολλά ανέκδοτα ιστορικά άπερ διάσωσεν ημίν ο πολύκλαυστος μουσικολόγος ιερεύς Κυριακός ο φιλοξένης, εν τω ανεκδότω αυτού λεξικώ των ενδόξων Μουσικών, εξ ου και ημείς μεταγράφομεν τα σπουδαιότερα».

Α. «Υπό των εγκρατών της αραβοπερσικής μουσικής ο Πέτρος εκαλείτο και εκηρύτετο Χότζας (διδάσκαλος) και εκ κοινής συμφωνίας ουδέν υπ' αυτών ποίημα εμουουργείτο άνευ της αδείας αυτού διότι ότι εκείνοι επί μακρού μοχθούντες εμέλιζον ούτος άπαξ ακούων ψαλλόμενον είχε την δεξιότητα αμέσως δια της οξειάς αυτού αντιλήψεως να το υποκλέπτη δια της μουσικής γραφής και καλλοπίζων να το παραδίδη εις αυτόν τον μελοποιήσαντα ως νεοφανές δήθεν ποίημα αυτού. Ενεκα δε της απαραμίλλου ταύτης αντιλήψεως και μιμήσεως του διέσωσε ποτέ και την υπόληψιν των Οθωμανών του Παλατίου Μουσικών». Στη συνέχεια δίδεται πως όταν το 1770 έφθασαν στην Πόλη «τρεις Οθωμανοί χανεντέδες φέροντες νέον και ανέκδοτον άσμα αυτών» όπερ προτίθεντο να ψάλωσι το πρώτον ενώπιον του Σουλτάνου την ημέραν του Βαϊραμίου.

«Τούτο εθεώρουν ως προσβολήν και εδυσθύμουν οι αυλικοί μουσικοί και πάντες οι έμπειροι μουσικοί της Κωνσταντινουπόλεως».

«ΤΕΛΟΣ ΑΠΕΦΑΣΙΣΑΝ ΝΑ ΖΗΤΗΣΩΣΙ ΤΑΣ ΠΕΡΙ ΤΟΥΤΟΥ ΟΔΗΓΙΑΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΩΝΥΜΟΥ ΜΟΥΣΙΚΟΥ ΠΕΤΡΟΥ. Τη συμβολή δε του ομογενούς

μουσικοδιδασκάλου το άσμα κατεσχέθη, δια του γνωστού τεχνάσματος» το οποίον περιγράφει και ο κ.Πλεμμένος.

Όταν μετά την τρίτην επανάληψιν του άσματος «αφού ο Πέτρος εκαλλώπισε τούτο και έγγραψεν επί του χάρτου, είτα φαίνεται ερχόμενος εκ του προαυλίου του Τεκκέ προς το μέρος του συμποσίου ότε «Πάντες οι συνδαιτημόνες Δερβίσηδες προεξανέστησαν προς υποδοχήν του Πέτρου λέγοντες «Χότζα γκελιόρ» (ο διδάσκαλος έρχεται». Πιο κάτω οι επισκέπται έψαλαν ακόμη μια φορά το άσμα προς ευχαρίστησιν και του Ρωμαίου «ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ ΤΩΝ ΔΕΡΒΙΣΗΔΩΝ» κ.λ.π.

Αφού διεσώθη η υπόληψις και αξιοπρέπεια των μελωδών της Πόλης οι μεν αυλικοί μουσικοί ενεπλήσθησαν χαράς οι δε ΔΕΡΒΙΣΗΔΕΣ εις ένδειξιν ευγνωμοσύνης προς τον Πέτρον ενέγραψαν το όνομα αυτού «Χιρσίζ Πέτρος» εις το ιερόν δελτίον της παρουσίας των ενδόξων αυτών σχέιδων. Στην υπό σημείωσιν 1104 (σελ.321) αναφέρεται ότι το όνομα του Πέτρου σώζεται άχρι του νυν εις τον εν πέραν Κων/πόλεως Τεκές επί του παρά την εσωτέραν πύλην κειμένου δευτέρου μανσωλείου.

Β. «Ως εκ του προεκτεθέντος ιστορικού η φήμη του Πέτρου έφθασεν εις τας ακοάς του φιλομουσοτάτου Σουλτάνου του Α΄ όσης και διέταξεν όπως ελευθέρως εισέρχηται ο έξοχος μουσικός εις τα ανάκτορα. Αλλά το εξής αξιομνημόνευτον γεγονός εκίνησε την μήνιν του Σουλτάνου κατά του Πέτρου». Και δίδεται το περιστατικό κατά το οποίον ο Πέτρος έψαλε την εωθινή προσευχή Σελάκ. Σύμφωνα με τον Παπαδόπουλο, ο «ημέτερος μουσικός δεν ήθελε να ανέλθη εις το μιναρέ, ο μεϊζίνης δια να ωφεληθεί εκ της τέχνης του Πέτρου ΘΕΙΣ ΚΑΤΑ ΧΩΡΑΝ ΠΑΝΤΑ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ ΛΟΓΟΝ ΥΠΕΧΡΕΩΣΕ ΤΟΝ ΜΟΥΣΙΚΟΔΙΔΑΣΚΑΛΟΝ ΝΑ ΨΑΛΗ ΤΟ «ΣΕΛΑΚ» από τον ΜΙΝΑΡΕ.

Όταν ο Σουλτάνος επληροφορήθη τα καθέκαστα εχολώθη λίαν και διέταξε δύο εισαγγελείς όπως μεταβώσι εις τα ημέτερα Πατριαρχεία και αναγγείλωσι τω Πατριάρχη την ασύγγνωστον τόλμην του μουσικοδιδασκάλου συλλάβωσι δε και απαγάγωσι τον τολμητίαν εις το σεχουλισλαμάτον δια να γίνη η ανάκρισις αυτού θρησκευτικώς. Τα λοιπά είναι γνωστά.

Γ. Παπαδόπουλος
Μέγας Πρωτέκδικος